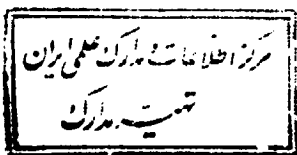

३१३१०

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

۶ / ۱۶۱ / ۱۳۸۰

پایان نامه

جهت اخذ دانشنامه کارشناسی ارشد در رشته مدیریت توانبخشی

نمات عنوان

بررسی مقایسه‌ای میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی

شهری و روستایی

شهرستان دلیجان سال ۱۳۷۸.

استاد راهنما

جناب آقای دکتر ضیاء قائم مقام فراهانی (روانپزشک)

استاد مشاور

سرکار خانم شادرخ سیروس

پژوهشگر

حمید رضا جلالی

014096

بهمن ماه ۱۳۷۹

۳۷۳۱۵

تقدیم به:

- ولی عصر (عج) و ائمه اطهار علیهم السلام.
- شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی و امام شهدا (ره).
- معلمین و اساتید عزیزم در تمام دوران تحصیل.
- معلولین و جانبازان همیشه سرافراز

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم به خاطر همه الطافشان

تقدیم به :

همسر خوب و عزیزم (لیلی محمدی) که با صبر و شکیبایی و حمایت‌های همیشگی باعث موفقیت من در کارم گردیدند.

تقدیم به :

دختر عزیزم فاطمه (آتنا) به خاطر همه خوبی‌هایش

سپاس و قدر دانی

سپاس بی‌قیاس و حمد بی‌حساب خداوندی را سزااست که هستی جمیع موجودات از وجود فائض الوجود اوست که آیات وحدتش در همه چیز ظاهر و هویدا است و به حکم و فی کل شیء له تدل علی أنه واحد هست حقیقی هموست.

و ماسوی او ظل وجود اوست، اوست شمس‌الشموس و نورالانوار و منبع الخیرات که به مقتضای کرامتش موجود انسانی را به حکم و لقد کرمنا بنی آدم به قاطبه ممکنات برتری داده است.

با تشکر و سپاس فراوان از اساتید محترم

۱- جناب آقای دکتر ضیاء قائم مقام فراهانی که چون شمعی فروزان خضر راهم بوده‌اند.

۲- سرکار خانم شادرخ سیروس که در طول تدوین پایان نامه راهنمایی‌های ارزنده ارائه فرمودند

۳- جناب آقای دکتر منوچهر محسنی مدیریت محترم گروه کارشناسی ارشد مدیریت توانبخشی و همچنین جناب آقای دکتر سید مجید میرخانی که همواره از راهنمایی‌های راهیانه و مساعدت‌های بی‌دریغشان بهرمندم نمودند.

۴- جناب آقای دکتر کلدی و جناب آقای دکتر چابک، اساتید ناظر که با صبر و شکیبایی در هر چه بهینه شدن این پایان‌نامه تلاش نمودند.

۵- مدیریت محترم بهزیستی استان مرکزی و بهزیستی شهرستان دلیرجان و تمامی پرسنل این سازمان به خصوص مددکاران و روانشناسان گرمی که در طول مراحل تدوین پایان نامه اینجانب را یاری فرمودند.

۶- مدیریت و پرسنل محترم تحصیلات تکمیلی به خصوص جناب آقای دکتر جزایری و سرکار خانم اسدی که همواره از عنایاتشان در جهت تدوین بهینه پایان نامه بهره جستیم.

۷- همسر عزیزم لیلی محمدی که در مراحل تدوین پایان نامه، از جمله ترجمه و ویرایش از هیچ مساعدتی دریغ نفرمودند و گذشت و ایثار ایشان همواره گشایش در موفقیت‌هایم بوده است.

۸- برادر عزیزم مجید جلالی کارشناس ارشد روانشناسی کودکان استثنایی که با هدایت‌های خود همواره راهنمای اینجانب بوده‌اند. از خداوند متعال توفیق روز افزون تمام این عزیزان را خواهان هستم.

چکیده و پژوهش

این پژوهش یک مطالعه مقطعی، مقایسه‌ای است که به منظور تعیین میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی ساکن در شهر، و مقایسه آن با میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی ساکن روستا در شهرستان دلیجان انجام شده است.

برای کل این افراد آزمون افسردگی بک و پرسشنامه‌ای که به همین منظور آماده شده بود و شامل مسائل اجتماعی، بالینی و دموگرافیک بود، تکمیل گردید. سپس اطلاعات جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های ناپارامتری، من ویتنی، کروس کالوالیس، آزمون χ^2 و ضریب اسپیرمن استفاده شد.

یافته‌های حاصل در ارتباط با پژوهش نشان داده که میانگین افسردگی در معلولان جسمی حرکتی ۲۱/۹۸۲۴ با انحراف معیار ۷/۷۷۲۷ می‌باشد.

میانگین نمره افسردگی معلولان جسمی حرکتی ساکن شهر ۲۳/۵۷۱۴ با انحراف معیار ۸/۶۷۸۷ و میانگین نمره افسردگی معلولان جسمی حرکتی ساکن روستا ۲۰/۷۷۵۲ و انحراف معیار ۶/۷۹۶۴ به دست آمد.

آزمون من ویتنی نشان داد که بین میانگین رتبه افسردگی در معلولان جسمی حرکتی ساکن روستا و میانگین رتبه افسردگی در معلولان جسمی حرکتی ساکن شهر اختلاف معنی داری وجود دارد ($P < 0/01$). این یافته نمایانگر آن است که معلولان جسمی حرکتی ساکن روستا افسردگی کمتری نسبت به معلولان جسمی حرکتی ساکن شهر دارند.

یافته‌های تحقیق همچنین نشان داد که بین میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی متأهل ساکن روستا و میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی متأهل ساکن شهر تفاوت معنی داری وجود ندارد.

از طرفی میزان افسردگی در معلولان جسمی حرکتی با سواد ساکن روستا کمتر از میزان افسردگی معلولان جسمی حرکتی باسواد ساکن شهر است ($P < 0/05$).

و در نهایت این که، بین میزان افسردگی و وضعیت تأهل، سواد و گروه‌های سنی در شهر و روستا و نیز در

کل جمعیت مورد مطالعه، ارتباطی وجود ندارد.

در انتها کاربرد نتایج این پژوهش در حیطه‌های مختلف توانبخشی بیان شد و بر اساس یافته‌های

پژوهش پیشنهادهایی جهت کامل نمودن نتایج و یافته‌های این پژوهش و پژوهش‌های بعدی ارائه گردید.

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب گروه‌های سنی ۶۱
- جدول شماره ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب محل سکونت ۶۱
- جدول شماره ۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب علت معلولیت ۶۱
- جدول شماره ۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب جنس ۶۲
- جدول ۵: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب سواد ۶۲
- جدول ۶: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب تأهل ۶۳
- جدول ۷: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب اشتغال ۶۳
- جدول ۸: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب نوع معلولیت ۶۴
- جدول ۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه برحسب نوع معلولیت (۲) ۶۴
- جدول ۱۰: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۵
- برحسب توانایی اداره امور روزانه به صورت مستقل ۶۵
- جدول ۱۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۵
- برحسب توانایی رفتن به دستشویی ۶۵
- جدول ۱۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۶
- برحسب توانایی توانایی خوردن غذا ۶۶
- جدول ۱۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۶
- برحسب توانایی پوشیدن لباس ۶۶
- جدول ۱۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۷
- برحسب توانایی نظافت شخصی و استحمام ۶۷
- جدول ۱۵: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۷
- برحسب منبع تامین مخارج فرد معلول ۶۷
- جدول ۱۶: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه ۶۸
- برحسب منبع تامین مخارج خانه‌دار ۶۸

۶۹	جدول ۱۷: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۶۹	برحسب سابقه بیماری افسردگی قبل از معلولیت
۶۹	جدول ۱۸: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۶۹	برحسب سابقه استفاده از داروهای ضد افسردگی قبل از معلولیت
۷۰	جدول ۱۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۰	برحسب سابقه مراجعه به روانپزشک قبل از معلولیت
۷۰	جدول ۲۰: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۰	برحسب سابقه بستری در بخش روانپزشکی قبل از معلولیت
۷۱	جدول ۲۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۱	برحسب سابقه مراجعه به مراکز مشاوره قبل از معلولیت
۷۱	جدول ۲۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۱	برحسب سابقه بیماری روانی در سایر افراد خانواده
۷۲	جدول ۲۳: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۲	برحسب سابقه بیماری افسردگی در سایر افراد خانواده
۷۲	جدول ۲۴: توزیع فراوانی مطلق و نسبی جمعیت مورد مطالعه
۷۲	برحسب میزان تحصیلات به تفکیک جنسیت
۷۳	جدول ۲۵: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۳	برحسب میزان تحصیلات به تفکیک جنسیت و محل سکونت
۷۴	جدول ۲۶: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۴	برحسب وضعیت تاهل به تفکیک جنسیت
۷۴	جدول ۲۷: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۴	برحسب وضعیت تاهل به تفکیک جنس و محل سکونت
۷۵	جدول ۲۸: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۵	برحسب میزان افسردگی

۷۶	جدول ۲۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۶	برحسب میزان افسردگی به تفکیک محل سکونت
۷۷	جدول شماره ۳۰: میانگین میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه به حسب شهر و روستا
۷۷	جدول شماره ۳۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۷	برحسب میزان افسردگی به تفکیک جنس
۷۸	جدول شماره ۳۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۸	برحسب میزان افسردگی به تفکیک وضعیت تاهل
۷۹	جدول شماره ۳۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد مورد مطالعه
۷۹	برحسب میزان افسردگی به تفکیک وضعیت تاهل
۸۱	جدول شماره ۳۴: میانگین انحراف معیار و واریانس برای متغیرهای مختلف
۸۱	در کل افراد مورد مطالعه
۸۱	جدول شماره ۳۵: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در معلولان جسمی حرکتی
۸۱	برحسب محل سکونت
۸۲	جدول شماره ۳۶: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه
۸۲	برحسب جنس در شهر و روستا
۸۲	جدول شماره ۳۷: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه
۸۲	برحسب جنس در شهر و روستا
۸۳	جدول شماره ۳۸: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه
۸۳	برحسب وضعیت تاهل در شهر و روستا
۸۳	جدول شماره ۳۹: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه
۸۳	برحسب وضعیت تاهل
۸۴	جدول شماره ۴۰: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه
۸۴	برحسب سواد در شهر و روستا
۸۵	جدول شماره ۴۱: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه

- ۸۵ ..... برحسب تحصیلات در شهر و روستا.
- ۸۶ ..... جدول شماره ۴۲: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۶ ..... برحسب سواد.
- ۸۶ ..... جدول شماره ۴۳: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۶ ..... برحسب نوع معلولیت در شهر و روستا.
- ۸۷ ..... جدول شماره ۴۴: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۷ ..... برحسب توانایی اداره امور روزانه به طور مستقل در شهر و روستا.
- ۸۸ ..... جدول شماره ۴۵: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۸ ..... برحسب سابقه مراجعه به مرکز مشاوره قبل از معلولیت در شهر و روستا.
- ۸۹ ..... جدول شماره ۴۶: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۹ ..... برحسب سابقه بیماری روانی در سایر افراد خانواده در شهر و روستا.
- ۸۹ ..... جدول شماره ۴۷: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۸۹ ..... برحسب سابقه بیماری افسردگی در سایر افراد خانواده.
- ۹۰ ..... جدول شماره ۴۸: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۹۰ ..... برحسب سابقه بیماری افسردگی قبل از معلولیت در شهر و روستا.
- ۹۱ ..... جدول شماره ۴۹: مقایسه میانگین رتبه افسردگی در افراد مورد مطالعه.
- ۹۱ ..... برحسب سابقه وضعیت اشتغال در شهر و روستا.
- ۹۲ ..... جدول شماره ۵۰: جدول همبستگی میزان افسردگی با متغیرهای کمی.
- ۹۳ ..... جدول شماره ۵۱: بررسی ارتباط بین میزان افسردگی و وضعیت تأهل در معلولان ساکن شهر.
- ۹۳ ..... جدول شماره ۵۲: بررسی ارتباط بین میزان افسردگی و وضعیت تأهل در معلولان ساکن روستا.
- ۹۴ ..... جدول شماره ۵۳: بررسی ارتباط بین میزان افسردگی.
- ۹۴ ..... و وضعیت تأهل کل معلولان ساکن شهرستان دلیجان.

فهرست نمودارها

- نمودار شماره ۱: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب جنس ۹۵
- نمودار شماره ۲: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب وضعیت تاهل ۹۵
- نمودار شماره ۳: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب محل سکونت ۹۶
- نمودار شماره ۴: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب سواد ۹۶
- نمودار شماره ۵: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب نوع معلولیت ۹۷
- نمودار شماره ۶: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب سطوح تحصیلی ۹۷
- نمودار شماره ۷: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب وضعیت تاهل ۹۸
- نمودار شماره ۸: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب نوع معلولیت ۹۸
- نمودار شماره ۹: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب وضعیت سواد ۹۹
- نمودار شماره ۱۰: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب جنسیت ۹۹
- نمودار شماره ۱۱: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب سطوح افسردگی ۱۰۰
- نمودار شماره ۱۲: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب محل سکونت ۱۰۰
- نمودار شماره ۱۳: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب سطوح تحصیلی ۱۰۱
- نمودار شماره ۱۴: توزیع فراوانی میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه برحسب سطوح تحصیلی ۱۰۱
- نمودار شماره ۱۵: توزیع میزان افسردگی در کل افراد مورد مطالعه ۱۰۲
- نمودار شماره ۱۶: توزیع میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه در شهر ۱۰۲
- نمودار شماره ۱۷: توزیع میزان افسردگی در افراد مورد مطالعه ساکن روستا ۱۰۳
- نمودار شماره ۱۸: توزیع میزان افسردگی در مردان مورد مطالعه ۱۰۳
- نمودار شماره ۱۹: توزیع میزان افسردگی در زنان مورد مطالعه ۱۰۴
- نمودار شماره ۲۰: توزیع میزان افسردگی در افراد بی سواد مورد مطالعه ۱۰۴
- نمودار شماره ۲۱: توزیع میزان افسردگی در افراد باسواد مورد مطالعه ۱۰۵

صفحه	عنوان
I	سپاس و قدر دانی
II	چکیده و پژوهش
III	فهرست جداول
VII	فهرست نمودارها
VIII	فهرست مطالب
	فصل اول (مبانی پژوهش)

۱	۱-۱ مقدمه:
۴	۱-۲-۱ بیان مسأله تحقیق
۸	۱-۳-۱ اهمیت موضوع
۱۳	۱-۴-۱ ضرورت تحقیق
۱۶	۱-۵-۱ اهداف تحقیق
۱۶	۱-۶-۱ فرضیه‌ها
۱۷	۱-۷ کاربرد تحقیق:

فصل دوم

۱۸	۲-۱-۲-۱ تعریف مناهیم و واژه‌ها
۱۸	۲-۱-۱-۱ تعریف بیماری روانی
۱۹	۲-۱-۲-۲ طبقه بندی بیماری روانی
۲۳	۲-۱-۳-۲ افسردگی (تعریف و مشخصات)
۲۸	۲-۱-۴-۲ نظریه شناختی بک
۳۰	۲-۱-۵-۲ تعریف معلولیت
۳۶	۲-۱-۶-۲ شیوع و بروز معلولیت
۳۹	۲-۱-۷-۲ بررسی علل معلولیت
۴۰	۲-۱-۸-۲ بر آوردی از شیوع معلولیت در آینده

عنوان صفحه

۲-۲ مروری بر تحقیقات انجام شده در خصوص معلولیت ۴۳

فصل سوم

۳-۱- نوع پژوهش ۴۹

۳-۲- جامعه مورد بررسی ۴۹

۳-۳- محیط پژوهش ۴۹

۳-۴- تکنیک‌های جمع‌آوری اطلاعات ۵۰

۳-۵- ابزار پژوهش ۵۱

۳-۶- اعتبار و سیله اندازه‌گیری ۵۲

۳-۸- روش‌های آماری و تجزیه و تحلیل داده‌ها: ۵۸

۳-۹- محدودیت‌های تحقیق: ۵۸

۳-۱۰- ملاحظات اخلاقی ۵۹

فصل چهارم

۴-۱- یافته‌های پژوهش ۶۱

۴-۲- جداول ۶۱

۴-۳- نمودارها ۹۵

۴-۴- آزمون فرضیه‌ها ۱۰۶

فصل پنجم

۵-۱- بحث و تجزیه و تحلیل داده‌ها ۱۰۸

۵-۲- نتیجه‌گیری نهایی از یافته‌ها ۱۱۲

۵-۳- ارائه پیشنهادات ۱۱۴

منابع

فهرست منابع فارسی ۱۱۷

فهرست منابع انگلیسی ۱۲۰

عنوان

پیوست‌ها

صفحه

۱۲۴	پرسشنامه افسردگی بک
۱۲۷	پرسشنامه وضعیت دموگرافیک، باینی، اجتماعی
۱۳۹	دستورالعمل راهنمای تکمیل پرسشنامه
۱۳۰	نقشه استان مرکزی به تفکیک شهرستان‌ها
۱۳۱	نقشه شهرستان دلجان به تفکیک بخش و دهستان
۱۳۳	هرم سنی جمعیت شهرستان دلجان
۱۳۳	خلاصه پژوهش به زبان انگلیس